

Hồi quy Đa biến

Kiểm định Giả thuyết và Cấu trúc Hàm số

Lê Việt Phú
Trường Chính sách Công và Quản lý Fulbright

Ngày 24 tháng 12 năm 2018

Hồi quy đa biến - MLR

Ví dụ mô hình hồi quy với hai biến giải thích:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x^1 + \beta_2 x^2 + \dots + u$$

- ▶ y gọi là biến phụ thuộc/biến được giải thích.
- ▶ x^1, x^2, \dots là biến độc lập/biến giải thích.
- ▶ u là sai số, bao gồm tất cả những yếu tố khác ảnh hưởng đến y nhưng không nằm trong x^1, x^2 .
- ▶ $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots$ là các tham số trong mô hình.

Các giả định đối với hồi quy đa biến

Tương tự như các điều kiện của hồi quy đơn biến:

1. Tuyến tính theo tham số.
2. Chọn mẫu ngẫu nhiên.
3. Không có cộng tuyến hoàn hảo.
4. Trung bình có điều kiện của sai số bằng 0:

$$E(u|x^1, \dots, x^k) = 0$$

⇒ Ước lượng của OLS là không chệch.

$$E(\hat{\beta}) = \beta$$

Giả định phương sai của sai số không đổi (homoskedasticity)

5. Với các giá trị của các biến giải thích cho trước, phương sai của sai số là một hằng số:

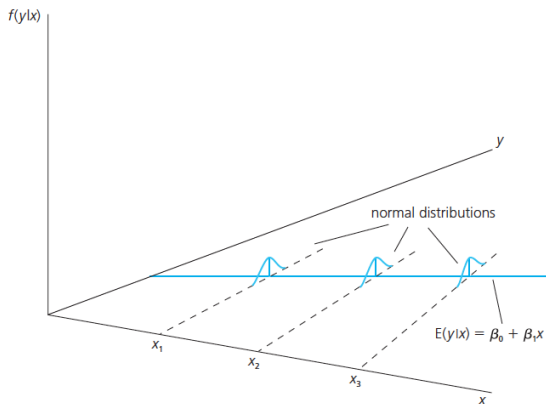
$$\text{Var}(u|x_1, \dots, x_k) = \sigma^2$$

- ▶ Với các giả định 1-5, ước lượng của OLS là ước lượng tuyến tính, không chệch, và hiệu quả nhất (**Best Linear Unbiased Estimator - BLUE**).
 - ▶ Ước lượng của β là hàm tuyến tính của biến phụ thuộc.
 - ▶ Trong tất cả các ước lượng tuyến tính, OLS có phương sai của ước lượng là nhỏ nhất.
 - ▶ Không chệch, $E(\hat{\beta}) = \beta$.

Giả định về phân phối mẫu của sai số

6. Sai số u độc lập với các biến giải thích, có phân phối chuẩn với giá trị trung bình là 0 và phương sai σ^2 .

$$u \sim N(0, \sigma^2)$$

Mô hình hồi quy tuyến tính cổ điển - CLRM

Nếu thỏa các giả định 1-6 thì mô hình được coi là mô hình hồi quy tuyến tính cổ điển.

- ▶ Ước lượng của β là BLUE.
- ▶ Phân phối mẫu của β là:

$$\hat{\beta} \sim N(\beta, \text{Var}(\beta))$$

- ▶ Viết dưới dạng chuẩn hóa:

$$\frac{\hat{\beta} - \beta}{sd(\hat{\beta})} \sim N(0, 1)$$

Một số công thức đáng lưu ý

Đối với ước lượng của tham số β_j tương ứng với biến giải thích x_j , và mẫu dữ liệu có n quan sát:

$$sd(\hat{\beta}_j) = \frac{\sigma^2}{SST_j * (1 - R_j^2)}$$

trong đó, tổng biến thiên của x_j được tính như sau:

$$SST_j = \sum_{i=1}^n (x_{ij} - \bar{x}_j)^2$$

và R_j^2 là hệ số thích hợp của hồi quy x_j lên các biến giải thích còn lại.

Một số nhận xét

- ▶ Tổng biến thiên SST_j của x_j càng lớn thì độ lệch chuẩn của $\hat{\beta}_j$ càng nhỏ. Để ước lượng càng chính xác thì cần có dữ liệu x_j thay đổi giữa các quan sát.
 - ▶ Cần dữ liệu điều tra ngẫu nhiên.
 - ▶ Không thể ước lượng được β_j nếu x_j không thay đổi. Ví dụ không thể ước lượng tỷ suất thu nhập của việc đi học nếu tất cả các quan sát có số năm đi học giống nhau là 12 năm.
- ▶ R_j^2 càng nhỏ, hay là x_j càng ít tương quan với các biến còn lại, thì độ lệch chuẩn của $\hat{\beta}_j$ càng nhỏ, và ước lượng $\hat{\beta}_j$ càng chính xác.

Phân phối mẫu của ước lượng $\hat{\beta}_j$

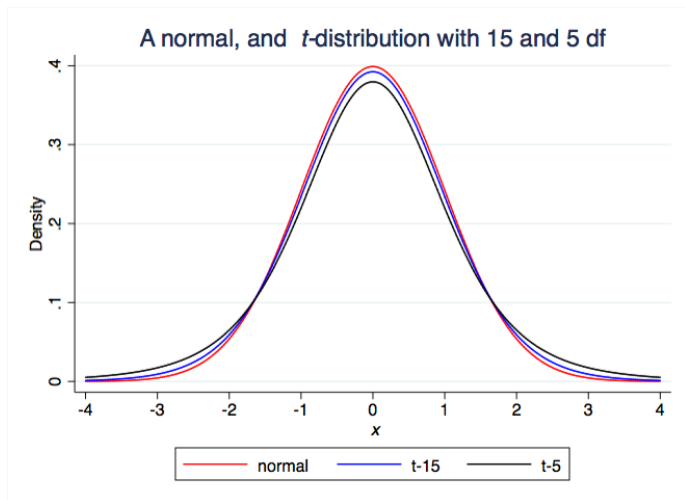
Từ các giả định CLRM, nhưng không biết phương sai σ^2 của sai số từ tổng thể (mặc dù biết là không đổi), các trị kiểm định của β_j dựa trên phân phối t -student được tính như sau:

$$t_{\hat{\beta}_j} = \frac{\hat{\beta}_j - \beta_j}{se(\hat{\beta}_j)} \sim t_{n-k-1}$$

với n là số quan sát trong mô hình, k là số biến giải thích.

- ▶ Công thức này sẽ cho phép kiểm định các giả thuyết về giá trị của ước lượng trong mô hình hồi quy.
- ▶ $\hat{\beta}_j$ và $se(\hat{\beta}_j)$ được tính từ phương pháp OLS với hồi quy đa biến.

Phân phối t và phân phối chuẩn

Giả thuyết và kiểm định giả thuyết

- ▶ Giả thuyết 1 phía, ví dụ nữ có thu nhập thấp hơn nam trong mô hình ước lượng tỷ suất thu nhập của việc đi học.

$$H_0 : \beta_j \leq 0 \quad \text{vs.} \quad H_1 : \beta_j > 0$$

hoặc

$$H_0 : \beta_j \geq 0 \quad \text{vs.} \quad H_1 : \beta_j < 0$$

- ▶ Giả thuyết 2 phía, ví dụ số năm đi học có tác động đến thu nhập (chiều hướng tác động có thể là âm hoặc dương).

$$H_0 : \beta_j = 0 \quad \text{vs.} \quad H_1 : \beta_j \neq 0$$

- ▶ Nếu $\beta_j \neq 0$ thì biến x_j được gọi là có ý nghĩa thống kê trong mô hình.

Mức ý nghĩa và sai lầm khi thực hiện kiểm định giả thuyết

- ▶ Dựa trên một mức ý nghĩa cho trước (α , significance level), kiểm định một giả thuyết là xem xét liệu chúng ta có bác bỏ được giả thuyết khi thực tế giả thuyết là đúng với xác suất α .
 - ▶ Ví dụ thực hiện một kiểm định ở mức ý nghĩa $\alpha = 5\%$ có nghĩa là chúng ta chấp nhận xác suất là 5% sai lầm khi bác bỏ giả thuyết H_0 .
- ▶ **Sai lầm loại I và sai lầm loại II**
 - ▶ Sai lầm loại I là mức ý nghĩa của kiểm định.
 - ▶ Sai lầm loại II liên quan đến sức mạnh thống kê (power of the test, $1 - \beta$). Sức mạnh thống kê là xác suất bác bỏ H_0 khi H_1 đúng.

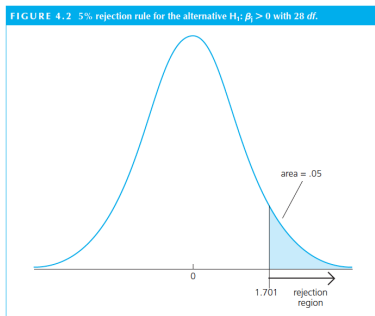
		Giả thuyết H_0	
		Đúng	Sai
Quyết định	Không bác bỏ	$1 - \alpha$ [Đúng]	β [Sai]
	Bác bỏ	α [Sai]	$1 - \beta$ [Đúng]

Kiểm định 1 phía (1-sided test)

- ▶ H_0 : Giả thuyết không (null hypothesis), $\beta_j \leq 0$
- ▶ H_1 : Giả thuyết thay thế (alternative hypothesis), $\beta_j > 0$

Mục đích của kiểm định là để bác bỏ H_0 dựa trên nguyên tắc bác bỏ (rejection rule):

$$t_{\hat{\beta}_j} > t_{critical} \Rightarrow \text{Reject } H_0$$

Kiểm định 1 phía (1-sided test) (2)

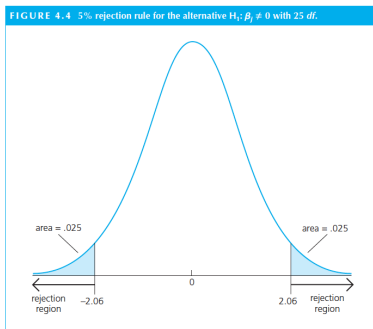
- ▶ H_0 : Giả thuyết không (null hypothesis), $\beta_j \geq 0$
- ▶ H_1 : Giả thuyết thay thế (alternative hypothesis), $\beta_j < 0$

$$t_{\hat{\beta}_j} < t_{critical} \Rightarrow \text{Reject } H_0$$

Kiểm định 2 phía (2-sided test)

- ▶ H_0 : Giả thuyết không (null hypothesis), $\beta_j = 0$
- ▶ H_1 : Giả thuyết thay thế (alternative hypothesis), $\beta_j \neq 0$

$$|t_{\hat{\beta}_j}| > t_{critical} \Rightarrow \text{Reject } H_0$$

Giá trị cực trị và độ tự do của trị kiểm định

- ▶ Mức ý nghĩa α hoặc độ tin cậy (confidence level, $1 - \alpha$): Để bác bỏ giả thuyết ở độ tin cậy 99% khó hơn ở độ tin cậy 95% và càng khó hơn ở độ tin cậy 90%.
- ▶ Độ tự do $df = n - k - 1$: số quan sát n càng nhiều thì phân phối mẫu của tham số ước lượng $\hat{\beta}_j$ càng gần với phân phối chuẩn và khả năng bác bỏ giả thuyết càng dễ. k là số biến giải thích trong mô hình.

Giá trị cực trị

- ▶ Với kiểm định một phía, cần tìm t_{α}^{df} tương ứng với độ tự do df và mức ý nghĩa α cho trước. Ví dụ:
 - ▶ Với $df = 30$, $\alpha = 90\%$, $\alpha = 95\%$, $\alpha = 99\%$ thì $t_{.10}^{30} = 1.3104$, $t_{.05}^{30} = 1.6973$, $t_{.01}^{30} = 2.4573$.
- ▶ Với kiểm định hai phía, cần tìm $t_{\alpha/2}^{df}$ tương ứng với độ tự do df và mức ý nghĩa α cho trước. Ví dụ:
 - ▶ Với $df = 30$, $\alpha = 10\%$, $\alpha = 5\%$, $\alpha = 1\%$ thì $t_{.05}^{30} = 1.6973$, $t_{.025}^{30} = 2.0423$, $t_{.005}^{30} = 2.75$.
- ▶ Trong stata, display `invttail(df,α)`

Ví dụ với mô hình tỷ suất thu nhập

Sử dụng bộ dữ liệu VHLSS 2010, ước lượng lại mô hình tỷ suất thu nhập của đi học:

$$\log(\text{income}) = \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_2 \text{yoexper} + \beta_3 \text{yoexpersq} + \beta_4 \text{married} \\ + \beta_5 \text{school} + \beta_6 \text{public} + \beta_7 \text{foreign} + \beta_8 \text{official} + u$$

```
. reg lincome yoeduc yoexper yoexpersq married publicSchool public foreign official
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	7,552
Model	1753.70541	8	219.213176	F(8, 7543)	=	409.20
Residual	4040.86526	7,543	.535710627	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.3026
				Adj R-squared	=	0.3019
Total	5794.57067	7,551	.767391162	Root MSE	=	.73192

lincome	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]	
yoeduc	.0926075	.0027428	33.76	0.000	.0872309	.0979841
yoexper	.061687	.0025081	24.60	0.000	.0567705	.0666035
yoexpersq	-.0012002	.0000488	-24.58	0.000	-.0012959	-.0011044
married	.0352395	.0221221	1.59	0.111	-.0081259	.078605
publicSchool	-.1145887	.0423549	-2.71	0.007	-.1976161	-.0315613
public	-.1042541	.0329488	-3.16	0.002	-.1688429	-.0396652
foreign	.4499482	.0363715	12.37	0.000	.37865	.5212464
official	.2705426	.0359373	7.53	0.000	.2000956	.3409897
_cons	8.493551	.0474837	178.87	0.000	8.40047	8.586633

Kiểm định giả thuyết về tỷ suất thu nhập của việc đi học

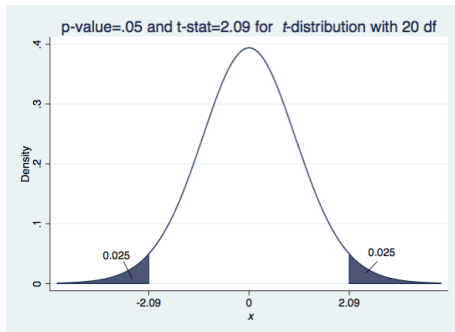
- ▶ Kiểm định hai phía: $H_0 : \beta_1 = 0$
 - ▶ Trị kiểm định $t_{\beta_1} = \frac{\hat{\beta}_1}{se(\hat{\beta}_1)} = 33.76$
 - ▶ Giá trị cực trị $t_{.025}^{7543} = 1.9603$ và $t_{.005}^{7543} = 2.5765$
 - ▶ $|t_{\beta_1}| > t_{critical}$ nên bác bỏ giả thuyết $H_0 \Rightarrow$ đi học có tác động đến thu nhập.

- ▶ Kiểm định một phía: $H_0 : \beta_1 < 0$
 - ▶ Trị kiểm định $t_{\beta_1} = \frac{\hat{\beta}_1}{se(\hat{\beta}_1)} = 33.76$
 - ▶ Giá trị cực trị $t_{.01}^{7543} = 2.3268$
 - ▶ $t_{\beta_1} > t_{critical}$ nên bác bỏ giả thuyết $H_0 \Rightarrow$ đi học có tác động dương đến thu nhập.

- ▶ Kiểm định một phía: $H_0 : \beta_1 > 0$
 - ▶ Lưu ý quy tắc bác bỏ H_0 là $t_{\hat{\beta}_j} < t_{critical}$.
 - ▶ Do $t_{\beta_1} > t_{critical}$ nên không bác bỏ giả thuyết $H_0 \Rightarrow$ đi học có tác động dương đến thu nhập, giống như trên.

Sử dụng p-value để kiểm định giả thuyết

p – value có liên quan trực tiếp đến trị thống kê t thông qua hàm phân phối xác suất: p-value là xác suất tích lũy quan sát được vùng phân phối có $t > t - stat$.

- ▶ p-value là diện tích vùng tô đậm (đối với kiểm định 2 phía) được tính từ giá trị $t = \pm 2.09$
- ▶ Đối với phân phối t với 20 df, diện tích phần tô đậm tương ứng với $0.025 \times 2 = 0.05$.

Sử dụng p-value để kiểm định giả thuyết

p – value là mức ý nghĩa thấp nhất mà giả thuyết H_0 có thể bị bác bỏ.

- ▶ Với kiểm định một phía, nếu p – value $< \alpha$ thì giả thuyết H_0 bị bác bỏ ở mức ý nghĩa α hay độ tin cậy $1 - \alpha$.
- ▶ Với kiểm định hai phía, nếu p – value $< \alpha/2$ thì giả thuyết H_0 bị bác bỏ ở mức ý nghĩa α hay độ tin cậy $1 - \alpha$.
- ▶ Trong Stata, sử dụng lệnh `display ttail(df,t-stat)` để tính p -value/2.

Ví dụ kiểm định giả thuyết về tỷ suất thu nhập của việc đi học bằng p-value

Kiểm định hai phía: $H_0 : \beta_1 = 0$

- ▶ Tương ứng với $df = 7,543$ và $t\text{-stat} = 33.76$ thì $p\text{-value} = 0.000 < 0.005 \Rightarrow$ bác bỏ giả thuyết H_0 ở độ tin cậy 99% \Rightarrow đi học có tác động đến thu nhập.

Khoảng tin cậy

- ▶ Khoảng tin cậy $1 - \alpha$ của ước lượng của tham số β_j được tính bằng:

$$\hat{\beta}_j \pm t_{\alpha/2}^{df} * se(\hat{\beta}_j)$$

- ▶ Ví dụ khoảng tin cậy 95% của tham số β_{yoeduc} trong mô hình tỷ suất thu nhập là:

$$[\beta_{\text{lower}} - \beta_{\text{upper}}] = .0926 \pm 1.96 * .0027 = [.0872 - .0980]$$

- ▶ Khoảng tin cậy này sẽ không chứa giá trị 0 nếu ước lượng của β_j có ý nghĩa thống kê.

Các loại kiểm định khác

- ▶ **Giả thuyết đơn: kiểm định đối với một tham số của mô hình.**
- ▶ Kiểm định điều kiện ràng buộc đối với các tham số.
- ▶ Giả thuyết bội: kiểm định đồng thời nhiều tham số.
- ▶ Kiểm định cấu trúc hàm.
- ▶ Kiểm định mô hình gộp.
- ▶ Kiểm định ước lượng từ hai mô hình riêng biệt.

Kiểm định điều kiện ràng buộc với tham số

Ví dụ ta muốn kiểm định H_0 là tỷ suất thu nhập của đi học bằng với tỷ suất thu nhập của kinh nghiệm làm việc, $\beta_1 = \beta_2$, trong mô hình:

$$\begin{aligned} \log(\text{income}) = & \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_2 \text{yoexper} + \beta_3 \text{married} \\ & + \beta_4 \text{school} + \beta_5 \text{public} + \beta_6 \text{foreign} + \beta_7 \text{official} + u \end{aligned}$$

Trị kiểm định được tính như sau:

$$t = \frac{\hat{\beta}_1 - \hat{\beta}_2}{\text{se}(\hat{\beta}_1 - \hat{\beta}_2)}$$

Kiểm định điều kiện ràng buộc với tham số (2)

Có 2 cách thực hiện trong Stata:

1. `test yoeduc = yoexper`
(1) `yoeduc - yoexper = 0`
`F(1, 7544) = 982.41`
`Prob > F = 0.0000`
2. Tạo ra biến mới `sum = yoeduc + yoexper`, ước lượng mô hình với biến `sum`, và kiểm định $\theta = 0$:

$$\log(\text{income}) = \beta_0 + \theta \text{yoeduc} + \beta_2 \text{sum} + \beta_3 \text{married} \\ + \beta_4 \text{school} + \beta_5 \text{public} + \beta_6 \text{foreign} + \beta_7 \text{official} + u$$

Lưu ý trị kiểm định F-stat đối với một ràng buộc bằng trị kiểm định t-stat bình phương.

Kiểm định giả thuyết bội (multiple hypothesis test)

- ▶ Kiểm định đồng thời nhiều ràng buộc, ví dụ trong mô hình tỷ suất thu nhập ta muốn kiểm định số năm kinh nghiệm làm việc và số năm kinh nghiệm làm việc bình phương đồng thời không có tác động đến thu nhập.

$$H_0 : \beta_2 = 0, \beta_3 = 0$$

so với H_1 : ít nhất một trong các đẳng thức không đạt.

- ▶ Kiểm định giả thuyết bội khác với kiểm định từng biến riêng rẽ. Có thể các biến β_2 và β_3 không có ý nghĩa thống kê nhưng không đồng thời bằng không.

Mô hình gốc (còn gọi là mô hình không bị ràng buộc - **unrestricted model**) là:

$$\log(\text{income}) = \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_2 \text{yoexper} + \beta_3 \text{yoexpersq} + \beta_4 \text{married} \\ + \beta_5 \text{school} + \beta_6 \text{public} + \beta_7 \text{foreign} + \beta_8 \text{official} + u$$

Mô hình bị ràng buộc (**restricted model**) theo giả thuyết là:

$$\log(\text{income}) = \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_4 \text{married} \\ + \beta_5 \text{school} + \beta_6 \text{public} + \beta_7 \text{foreign} + \beta_8 \text{official} + u$$

- ▶ Để kiểm định giả thuyết bội ta dựa vào tổng bình phương của phần dư SSR.
- ▶ Mô hình càng nhiều biến thì SSR càng nhỏ.
- ▶ Sự khác biệt giữa SSR của mô hình bị ràng buộc (SSR_R) và mô hình không bị ràng buộc (SSR_U) có thể dùng để kiểm định của việc thiếu biến trong mô hình.
- ▶ Trị kiểm định có phân phối $F_{q, n-k-1}$, với q là số ràng buộc của mô hình bị ràng buộc:

$$F = \frac{(SSR_R - SSR_U)/q}{SSR_U/(n - k - 1)}$$

- ▶ Kiểm định F còn gọi là kiểm định Wald.

Ví dụ với mô hình tỷ suất thu nhập

► $H_0 : \beta_2 = 0, \beta_3 = 0 \Rightarrow q = 2, n - k - 1 = 7543$

```
. reg lnincome yoeduc yoexper yoexpersq married publicSchool public foreign official
```

Source	SS	df	MS	Number of obs	=	7,552
Model	1753.70541	8	219.213176	F(8, 7543)	=	409.20
Residual	4040.86526	7,543	.535710627	Prob > F	=	0.0000
				R-squared	=	0.3026
				Adj R-squared	=	0.3019
Total	5794.57067	7,551	.767391162	Root MSE	=	.73192

lnincome	Coef.	Std. Err.	t	P> t	[95% Conf. Interval]
yoeduc	.0926075	.0027428	33.76	0.000	.0872309 .0979841
yoexper	.061687	.0025081	24.60	0.000	.0567705 .0666035
yoexpersq	-.0012002	.0000488	-24.58	0.000	-.0012959 -.0011044
married	.0352395	.0221221	1.59	0.111	-.0081259 .0786605
publicSchool	-.1145887	.0423549	-2.71	0.007	-.1976161 -.0315613
public	-.1042541	.0329488	-3.16	0.002	-.1688429 -.0396652
foreign	.4499482	.0363715	12.37	0.000	.37865 .5212464
official	.2705426	.0359373	7.53	0.000	.2000956 .3409897
_cons	8.493551	.0474837	178.87	0.000	8.40047 8.586633

```
. test yoexper = yoexpersq = 0
```

```
( 1) yoexper - yoexpersq = 0
```

```
( 2) yoexper = 0
```

```
F( 2, 7543) = 310.83  
Prob > F = 0.0000
```

- Nếu kiểm định tất cả các tham số trong mô hình \Rightarrow ý nghĩa thống kê của mô hình tổng quát (overall significance of the regression).
- Trong mô hình tỷ suất thu nhập, trị kiểm định $F_{8,7543} = 409.02$, $p\text{-value} = 0.000$.

Dùng kiểm định giả thuyết để xác định cấu trúc hàm

- ▶ R^2 , R^2_{adj} đã được sử dụng để lựa chọn biến số và cấu trúc hàm số.
- ▶ F-test cũng có thể sử dụng để kiểm định cấu trúc hàm số trong các mô hình lồng ghép (nested models). Ví dụ mô hình (1) được lồng ghép trong mô hình (2):

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + u \quad (1)$$

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_3 x_1^2 + \beta_4 x_2^2 + u \quad (2)$$

- ▶ Kiểm định $H_0 : \beta_3 = \beta_4 = 0$ để biết liệu hai mô hình trên là tương đương hay không. Nếu bác bỏ H_0 thì mô hình (1) được lồng ghép trong mô hình (2).

Kiểm định khác biệt giữa các nhóm trong cùng một mô hình - Chow test

Chúng ta muốn kiểm định liệu mô hình tỷ suất thu nhập của việc đi học giống nhau giữa nhóm nam và nữ.

$$\log(\text{income}) = \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_2 \text{yoexper} + \beta_3 \text{yoexpersq} + \beta_4 \text{married} \\ + \beta_5 \text{school} + \beta_6 \text{public} + \beta_7 \text{foreign} + \beta_8 \text{official} + u$$

- ▶ Chúng ta đã ước lượng mô hình trên cho nhóm nam và nữ riêng biệt và quan sát thấy tỷ suất thu nhập của việc đi học với nhóm nữ cao hơn nhóm nam.
- ▶ Câu hỏi: Sự khác biệt có ý nghĩa thống kê hay không?

Trị kiểm định của Chow-test $F_{k+1, n-2(k+1)}$ được tính như sau:

$$F = \frac{[SSR_p - (SSR_1 + SSR_2)] / (k + 1)}{[SSR_1 + SSR_2] / (n - 2(k + 1))}$$

trong đó

- ▶ Giả thuyết H_0 : Tất cả các tham số ước lượng của mô hình nam và nữ là giống nhau.
- ▶ k là số biến giải thích trong mô hình (+1 do thêm tham số tung độ gốc)
- ▶ SSR_p , SSR_1 , SSR_2 là tổng bình phương phần dư của hồi quy gộp toàn bộ dữ liệu, của nhóm nam, và nhóm nữ.

Ví dụ với mô hình tỷ suất thu nhập

$$F = \frac{[4040.8653 - (2234.8287 + 1649.6582)]/(8 + 1)}{[2234.8287 + 1649.6582]/(7552 - 2(8 + 1))} = 33.699694$$

- ▶ Giá trị cực trị của $F_{k+1, n-2(k+1)}$ tại mức tin cậy 99% là $F(9, 7534, .99) = 2.4096768 \Rightarrow$ Bác bỏ H_0 .
- ▶ Dùng lệnh `invF(9, 7534, .99)` trong Stata.

Thực hiện Chow-test bằng kiểm định bội

$$\begin{aligned} \log(\text{income}) = & \beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \beta_2 \text{yoexper} + \beta_3 \text{yoexpersq} + \beta_4 \text{married} \\ & + \beta_5 \text{school} + \beta_6 \text{public} + \beta_7 \text{foreign} + \beta_8 \text{official} \\ & + \text{male} * [\beta_0 + \beta_1 \text{yoeduc} + \dots + \beta_8 \text{official}] + \mathbf{u} \end{aligned}$$

- ▶ Tạo biến tương tác giữa male với các biến giải thích.
- ▶ Ước lượng mô hình gộp bao gồm $2(k+1) = 18$ biến giải thích.
- ▶ Nếu không có sự khác biệt giữa các nhóm nam và nữ thì các tham số ứng với các biến tương tác sẽ đồng thời bằng không.
- ▶ Dùng kiểm định F đối với mô hình ràng buộc (nhóm nam và nữ giống nhau) và không ràng buộc (nam và nữ khác nhau).
- ▶ Đối chiếu với cách kiểm định dựa trên SSR phía trên.

Thực hiện Chow-test với một số biến

Ví dụ ta chỉ muốn kiểm định tỷ suất thu nhập của việc đi học giữa hai nhóm, không kiểm định tất cả các tham số trong mô hình.

- ▶ Tạo tương tác giữa biến *male* với biến *yoeduc*,
 $dyoeduc = male * yoeduc$.
- ▶ Đưa 2 biến *male* và *dyoeduc* vào mô hình và ước lượng.
- ▶ Kiểm định $H_0 : male = dyoeduc = 0$.
- ▶ Nếu H_0 bị bác bỏ nghĩa là $male \neq 0$ (tung độ gốc khác nhau) hoặc $dyoeduc \neq 0$ (hệ số góc khác nhau), hoặc cả hai.